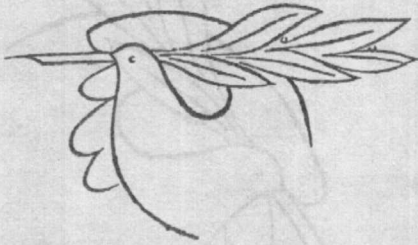

پزشکان و تهدید هسته‌ای

نوشته: برنارد لون

آنچه که این فاجعه را دردناکتر می‌کند این است که حتی انتقال مقداری اندک از مبالغی که صرف تسلیحات می‌شود به نیازهای بهداشتی و اجتماعی به نتایج دیرپای و دائمی فوق‌العاده خواهد انجامید که به نفع نوع بشر خواهد بود. آنچه که در ظرف سه ساعت در جهان صرف هزینه تسلیحات می‌شود معادل است با کلیه هزینه‌های مبارزه بیست ساله جهت از میان برداشتن آبله، یکی از دستاوردهای عظیم پزشکی در قرن بیستم. با آنچه که در نصف روز خرج تسلیحات می‌شود می‌توان کودکان را در برابر بیماری‌های عفونی که در حال حاضر سالانه ۳/۵ میلیون نفر را می‌کشد کاملاً ایمن ساخت. هزینه چهار روز تسلیحات در دنیا مخارج یک برنامه پنجساله کنترل مالاریا را تأمین می‌کند و از این رهگذر مبارزه با آنچه را که احتمالاً بزرگترین علت بیماری در جهان است ممکن می‌سازد. هزینه شش ماه تسلیحات در دنیا مخارج برنامه‌ای بیست‌ساله جهت تهیه نیازهای غذایی و بهداشتی اساسی تمام کشورهای روبه‌توسعه را تأمین خواهد کرد.

هر ضربه یک ثانیه‌ای مترونوم استعاری مذکور حامل پیام ثالثی نیز هست، پیامی درباره خطر خارق‌العاده‌ای که جهان با آن روبرو است. زرادخانه هسته‌ای هم اکنون معادل ۱۶۰۰۰ میلیون تن آن تی است. اگر هر ضربه مترونوم نماینده انفجار یک تن دینامیت باشد، خروش انفجار دائماً به مدت پانصد سال شنیده خواهد شد. برای متخصص قلب مترونوم پیام رابعی نیز دارد: ضربان قلب آدمی را به ذهن متبادر می‌کند. باید از خویش پرسیم که آیا اجازه خواهیم داد ضربان قلب بشریت متوقف شود، یا مبارزه خواهیم کرد تا ضربان آن را تا ابد تضمین کنیم.

برنارد لون، از ایالات متحده، پروفیسور امراض قلبی در دانشکده پزشکی دانشگاه هاروارد است. پروفیسور لون و آکادمیسین اوگنی چازوف از اتحاد شوروی، مستقلاً ریاست گروه بین‌المللی پزشکان برای اجتناب از جنگ هسته‌ای را برعهده دارند. این گروه در سال ۱۹۸۴ جایزه آموزش برای صلح یونسکو و در ۱۹۸۵ جایزه صلح نوبل را دریافت داشت. مقاله‌ای که در اینجا چاپ شده مشتمل بر قسمتهایی از سخنرانی پروفیسور لون است که در ژانویه ۱۹۸۶ در مجمع مشورتی بین‌المللی یونسکو در مورد آزمایش عالی و مسایل مربوط به صلح در آن ایراد شد (ر. ک. صفحه مقابل).

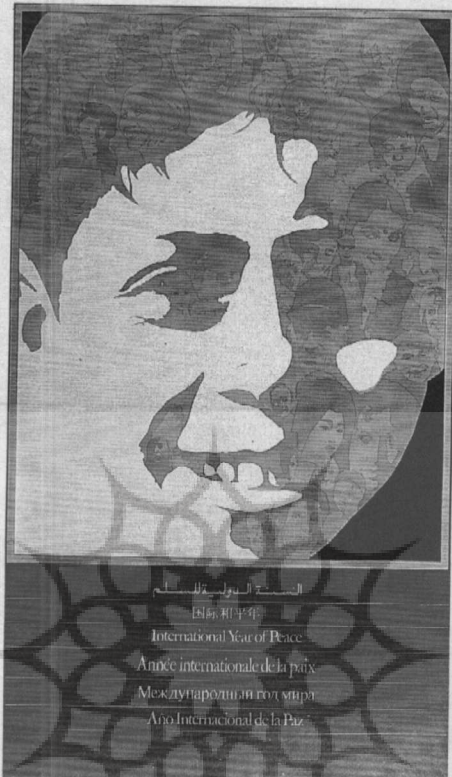

Photo United Nations

پوستر رسمی سال بین‌المللی صلح، صورت جوانی را نشان می‌دهد که صورت‌های مردان، زنان و کودکانی از سراسر جهان بر روی آن قرار داده شده است. این پوستر که توسط نیل والدمن نقاش آمریکایی طراحی شده برنده جایزه اول مسابقه پوستر سال بین‌المللی صلح شد که توسط سازمان ملل متحد ترتیب داده شده بود.

صرف منابع ناچیز جهان در زمینه نظامی است. در این مورد می‌توان از مثال یک مترونوم استفاده کرد. به مترونومی که هر دقیقه شصت بار می‌زند گوش فرا دهید تا تصویری از ضربان نبض که هر ثانیه یکبار می‌زند پیدا کنید. هر دو ثانیه یکبار، نبض حامل این پیام است که در اثر مرضی قابل پیشگیری از طریق اکسیژناسیون، تهیه غذای کافی و آب آشامیدنی سالم، کودکی مرده است. با صدای یک درمیان مترونوم، در هر دو ثانیه، کودکی برای همیشه از نظر جسمی یا ذهنی به علت مرضی که قابل پیشگیری بوده معلول شده است و بقیه عمرش را بایستی دستخوش این ضایعه باشد. بدین ترتیب، همراه با هر ضربه مترونوم کودکی یا مرده است و یا به علت عارضه‌ای اجتناب‌پذیر معلول شده است: هر سه روزی که می‌گذرد ۱۲۰۰۰ کودک، یعنی به اندازه تعداد قربانیان انفجار نخستین بمب اتمی، می‌میرند.

باگذشت هر ثانیه، مترونوم پیام دیگری نیز می‌فرستد، پیام اسراف. هر ضربه حاکی از آن است که ۲۵۰۰۰ دلار صرف تسلیحات شده است؛ دقیقه‌ای ۱/۵ میلیون دلار.

در دسامبر ۱۹۸۰ شش پزشک، سه تن از اتحاد شوروی و سه تن از ایالات متحده، در ژنو گردهم آمدند تا گروه بین‌المللی پزشکان برای اجتناب از جنگ هسته‌ای را تشکیل دهند، و در دسامبر ۱۹۸۵ به اوسلو سفر کردیم تا جایزه صلح نوبل را دریافت کنیم. اعتقاد من بر این است که شهرت دستاوردی چنین خارق‌العاده به ضرورت و فوریت مسئله‌ای که این پزشکان نصب‌العین قرار دادند و نیز، همانطوریکه کمیته جایزه نوبل اعلام کرد، به «ترویج اطلاعات مستند از طریق ایجاد آگاهی نسبت به عواقب فاجعه‌بار جنگ اتمی» مربوط می‌شود.

ما از اینکه به مسایل دیگر کشیده شویم، هر چه هم از نظر اخلاقی مهم باشند، خودداری کرده‌ایم. مبارزه با تهدید هسته‌ای تنها مشغله ذهنی ما بوده، چرا که بر این باور هستیم که برای تأمین شرایط زیستن باید از شرایط مرگ جلوگیری کنیم. اعتقاد داریم که مردم سرانجام بایستی این واقعیت را باز شناسند که نزاع میان مقدرات ملی گوناگون یا ایدئولوژیهای متخاصم نیست، بلکه میان فاجعه و بقاست. همه ملتها سرنوشت مشترکی دارند — سلاحهای هسته‌ای دشمن مشترک آنهاست.

گروه پزشکان تعدادی استنتاجات بسیار مهم را مورد تأکید قرار داده است نخست اینکه تاکنون خطری که با تهدید جنگ هسته‌ای برابر باشد سلامت عمومی را به مخاطره نینداخته است. در گذشته هرگز امکانات تخریبی که این سیاره را غیر قابل سکونت سازد در دست نوع بشر نبوده است.

دوم، از دست علم پزشکی جدید در صورت وقوع جنگ هسته‌ای هیچ کاری، حتی در سطحی بسیار محدود، ساخته نیست.

سوم، در عین اینکه هیچ نفع ملی جنگ هسته‌ای را توجیه نمی‌کند، ارزیابی هوشیارانه نشان می‌دهد که ما به ایجاد تکنولوژیی دست زده‌ایم که به نحو روزافزون از اختیار بشر خارج می‌شود. سرانجام، بمب آدم‌ماشینی و کامپیوتر کار تصمیم‌گیری را از دست بشر خارج و فرماندهی را به دست خواهند گرفت.

چهارم، حتی اگر از بروز جنگ نیز جلوگیری شود، هزینه اقتصادی، روانشناختی و اخلاقی مسابقه تسلیحاتی بسیار گزاف است.

بحران اقتصادی حاضر در سراسر جهان بیشتر معلول